

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/205/2022
Identifikačné číslo spisu:	4114230243
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:4114230243.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Z. U., narodeného XX. A. XXXX, Q., U. XXX/XX, pozbaveného spôsobilosti na právne úkony, zastúpeného opatrovníčkou J. Š., narodenou XX. H. XXXX, bytom W. W., U. XXX/X, zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Kováčikom, Banská Bystrica, Námestie SNP 8, IČO: 50 458 311, proti žalovaným 1/ R. W., narodená XX. H. XXXX, Q., U. XXX/XX, 2/ J. W., narodený XX. A. XXXX, Q., U. XXX/XX, žalovaní 1/ a 2/ zastúpení advokátom JUDr. Pavlom Gráčíkom, Nitra, Farská 40, IČO: 51 721 554, 3/ Z. U., narodený XX. H. XXXX, Q., F. XX, zastúpený advokátkou JUDr. Mgr. Andreou Pállovou, Nitra, Podzámska 2959/18A, IČO: 33 986 665, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 19C/227/2014, o dovolaní žalovaného 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 17. marca 2022 sp. zn. 9Co/62/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má voči žalovanému 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 12. apríla 2021 č. k. 19C/227/2014-616 v spojení s opravným uznesením z 28. apríla 2021 č. k. 19C/227/2014-660 určil, že výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v k. ú. Š., parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape, a to parc. č. XXX/X o výmere 146 238 m² - orná pôda a parc. č. XXX/X o výmere 177 648 m² - orná pôda je žalobca. Žalobu voči žalovaným 1/ a 2/ zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaní 1/ a 2/ majú voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením. Žalobca má voči žalovanému 3/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

1.1. Rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil ustanoveniami § 37 ods. 1, § 38 ods. 1, 2, § 39, § 132 ods. 1, § 588 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) a § 137 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a z vykonaného dokazovania zistil, že kúpnu zmluvou zo dňa 10. decembra 2007 uzavretou medzi žalobcom ako predávajúcim a žalovanými 1/ a 2/ ako kupujúcimi žalobca previedol vlastnícke

právo k nehnuteľnostiam, uvedeným v petite žalobného návrhu na žalovaných 1/ a 2/. Kúpna cena prevádzaných nehnuteľností bola dohodnutá sumou vo výške 200 000,- Sk s tým, že kupujúci zaplatia dohodnutú kúpnu cenu predávajúcemu v hotovosti. Na základe kúpnej zmluvy zo dňa 22. apríla 2008 uzavretej medzi žalovanými 1/ a 2/ ako predávajúcimi a žalovaným 3/ ako kupujúcim bolo vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam prevedené na žalovaného 3/, podľa čl. IV. kúpnej zmluvy bola kúpna cena nehnuteľností dojednaná vo výške 400 000,- Sk. Okresný súd Nitra rozsudkom č. k. 24Ps/4/2014-40 zo dňa 26. júna 2014 žalobcu pozbavil spôsobilosti na právne úkony a ustanovil mu opatrovníčku J. Š., nakoľko u žalobcu bola zistená organická porucha osobnosti a správania zavinená chorobou, poškodením, disfunkciou mozgu, nešpecifikovaná demencia, porucha psychiky a správania zapríčinená užívaním alkoholu, pričom ide o duševné poruchy trvalého charakteru, ktoré nie je možné zmierniť ani vhodnou liečbou, žalobca nie je schopný sám sa o seba postarať, vyžaduje odbornú komplexnú starostlivosť v zariadení sociálnej starostlivosti, nie je schopný vybaviť si svoje osobné a úradné záležitosti, vnímať význam súdneho konania a rozhodnutia. Zo znaleckého posudku č. 180/2010, č. 231/2010 zo dňa 25. novembra 2010, ktorý vypracoval J.. P. T. a J.. J. Y., v rámci trestného konania vyplýva, že žalobca si v čase predaja nehnuteľností v decembri 2007 neuvedomoval závažnosť a následky svojho konania. Už v tomto období bol poškodený po krvácaní do mozgu s hemiplégiou, organickým psychosyndrómom kombinovanej etiológie (toxickej aj cievnej) a vyžadoval si celodennú starostlivosť. Jeho úsudok a schopnosť orientovať sa, ako aj pamäť, kritickosť, slobodné rozhodovanie sa boli narušené organickou deterioráciou jeho intelektu a osobnosti. V konaní bol dňa 01. novembra 2020 znalcom J.. H. U., MPH vypracovaný ďalší znalecký posudok č. 86/2020 k posúdeniu zdravotného stavu žalobcu v období december 2007, z ktorého vyplynul jednoznačný záver, že žalobca v období december 2007 trpel organickým psychosyndrómom ťažkého stupňa s postihnutím viacerých psychických funkcií a jeho intelektové funkcie boli natoľko oslabené, že nebol schopný si uvedomiť dôsledky podpísania kúpnej zmluvy.

1.2. V danom prípade mal súd aktívnu legitímáciu žalobcu v tomto konaní preukázanú, pretože z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca bol v minulosti vlastníkom sporných nehnuteľností, pričom tieto nehnuteľnosti mal práve na základe spornej kúpnej zmluvy zo dňa 10. decembra 2007 previesť na žalovaných 1/ a 2/. V súčasnosti je ako vlastník nehnuteľností zapísaný žalovaný 3/, tento je aj pasívne vecne legitimovaný v tomto konaní. Pokiaľ žalobca v žalobe na strane žalovaných označil ďalšie subjekty (žalovaní 1/ a 2/ - predchádzajúci vlastníci nehnuteľností), tieto osoby už pasívnu vecnú legitímáciu v tomto spore nemajú, čo je dôvodom, prečo súd žalobu voči žalovaným 1/ a 2/ zamietol. K posúdeniu otázky vecnej legitímácie súd uviedol, že sa zaoberal aj námietkami žalovaných 1/ a 2/, ktorí poukazovali na nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v tomto konaní z dôvodu, že túto žalobu iniciovala opatrovníčka žalobcu J. Š., ktorá podľa žalovaných 1/ a 2/ sleduje, aby sa sama stala vlastníčkou sporných nehnuteľností a nesleduje záujmy žalobcu. Žalobu v tomto konaní podal Z. U. (v zastúpení opatrovníčkou a právny zástupcom) a v prípade vyhovenia žalobe bude práve Z. U. osobou, ktorej vlastnícke právo bude na základe rozhodnutia súdu určené. Žalobca Z. U. je osobou, ktorá je pozbavená spôsobilosti na právne úkony rozhodnutím súdu, ktorá nie je schopná posúdiť, akú zmluvu uzavrela, či to bolo v jej neprospech a domôcť sa sama nápravy. Sama by takéto konanie nedokázala začať, pretože nie je spôsobilá ani splnomocniť právneho zástupcu, aby ju v súdnom konaní zastupoval. Bolo preto nutné, aby právne úkony vedúce k iniciovaniu súdneho konania za žalobcu vykonala opatrovníčka, ktorá mu bola súdom ustanovená. Na tento úkon podľa názoru súdu bola opatrovníčka žalobcu dokonca povinná, pretože je povinná konať v jeho prospech a chrániť práva žalobcu (nepochybne aj majetkové, vlastnícke). Aj keby opatrovníčka žalobcu bola v postavení potenciálnej dedičky po žalobcovi, pokiaľ však žalobca žije a žalobe bude vyhovené, jej postavenie sa ani v prípade vyhovenia žalobe nezmení, sama vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nezíska. Skutočnosť, či opatrovníčka žalobcu nehnuteľnosti po žalobcovi možno niekedy po jeho smrti zdedí, súd ďalej neskúmal, pretože to pre výsledok tohto konania nie je potrebné. Pre výsledok tohto konania tiež nie je potrebné teoretizovať, ako žalobca v prípade vyhovenia žalobe (po tom, ako bude opäť zapísaný ako vlastník sporných nehnuteľností aj v evidencii nehnuteľností) naloží s ťarchou, ktorá nehnuteľnosti zaťažuje. Z vyššie vymedzených dôvodov preto súd uzavrel, že žalobca Z. U. je na podanie žaloby aktívne vecne legitimovaný.

1.3. V prejednávanej spore mal súd z vykonaného dokazovania preukázané, že žalobca dňa 10. decembra 2007 podpísal kúpnu zmluvu, ktorou na žalovaných 1/ a 2/ previedol vlastnícke právo k

sporným nehnuteľnosťami za kúpnu cenu vo výške 200 000,- Sk. Zo znaleckých posudkov J.. P. T. a J.. J. Y. č. 180/2010, 231/2010 a J.. H. U., MPH č. 86/2020 vyplynulo, že žalobca v čase podpisu spornej kúpnej zmluvy trpel duševnou poruchou - organickým psychosyndrómom ťažkého stupňa, pričom išlo o poruchu trvalú a nezvratnú, jeho kognitívne schopnosti boli vážne narušené, išlo o poruchu, ktorá žalobcu robila nespôsobilým vykonávať právne úkony. Žalobca už v uvedenom období nevedel a nemohol ovládať svoje konanie a uskutočniť právny úkon podľa svojej skutočnej vôle a na základe slobodného rozhodnutia. Žalovaný 3/ počas konania spochybňoval hodnovernosť vyššie uvedených znaleckých posudkov, avšak na preukázanie svojich tvrdení iný dôkaz, z ktorého by vyplynul opak, teda, že žalobca v čase podpisu spornej kúpnej zmluvy bol spôsobilý tento úkon vykonať, nepredložil, tiež nepreukázal, že žalobca mal v čase podpisu zmluvy tzv. jasný okamih, teda, že si v momente podpisu zmluvy uvedomoval právne dôsledky tohto právneho úkonu. Pokiaľ aj žalovaný 3/ poukazoval na skutočnosť, že znalecké posudky boli vypracované do minulosti, toto nie je možné považovať za prekážku pre vypracovanie znaleckých posudkov, pokiaľ mali znalci dostatočné množstvo informácií a podkladov k tomu, aby mohli dospieť k spoľahlivým záverom. Znalec J.. H. U., MPH vo svojom znaleckom posudku uviedol, aké podklady mal pri jeho vypracovaní k dispozícii, pričom išlo o. i. aj o zdravotnú dokumentáciu žalobcu a znalec vykonal aj vlastné psychiatrické vyšetrenie žalobcu. Zo znaleckého posudku síce vyplýva, že znalec mal k dispozícii kompletnú zdravotnú dokumentáciu žalobcu až od 30. januára 2008, z predchádzajúceho obdobia však mal k dispozícii lekárske správy, prepúšťaciu správu z FNsP v Nitre po hospitalizácii žalobcu po úraze v júni 2005, prepúšťaciu správu Špecializovanej nemocnice Zobor z 30. januára 2008 i ďalšie podklady, ktoré znalec v posudku vymenúva. Znalec na základe takto získaných informácií o osobe žalobcu znalecký posudok vypracoval a tento v konaní dostatočne spochybnený nebol. Vážne psychické poruchy žalobcu, ktoré ho robili nespôsobilým na právny úkon podpísania kúpnej zmluvy vyplynuli aj z ďalšieho dokazovania. Svedok X. Š. potvrdil, že sa so žalobcom rozprával po telefonáte so žalovanou 1/ z januára alebo februára 2008 a žalobca si na nič nepamätal, nevedel, či má alebo nemá pozemky, komunikácia s ním je ťažká, nepozná hodnotu peňazí 1 euro je pre neho 1 koruna a v takomto stave je od roku 2005, kedy mal mozgovú príhodu. Tvrdenia o súvislosti mozgovej príhody (úrazu hlavy) žalobcu z roku 2005 s jeho následným zlým duševným stavom potvrdila aj opatrovníčka žalobcu J. Š.. Sám právny zástupca žalovaných 1/ a 2/ poukázal na to, že žalobca a jeho matka mali byť ešte v čase, kedy bývali v susedstve žalovaných 1/ a 2/, v zanedbanom stave. Po vykonaní dokazovania súd dospel k záveru, že žalobca si v čase podpisu kúpnej zmluvy zo dňa 10. decembra 2007 neuvedomoval vážnosť svojho konania a právny úkon uskutočnil, trpiac duševnou poruchou, preto je tento právny úkon neplatný. Pokiaľ žalobca platne nepreviedol svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na žalovaných 1/ a 2/, títo nemohli ďalej previesť vlastnícke právo na žalovaného 3/. Uvedené vyplýva zo starorímskej zásady „nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet“, podľa ktorej nikto nemôže na druhého preniesť viac práv než má sám. Podľa dlhodobo zaužívanej súdnej praxe zakladá absolútna neplatnosť právneho úkonu absolútnu neplatnosť ďalších právnych úkonov, ktoré z tohto absolútne neplatného právneho úkonu vznikli. Žalovaný 3/ na svoju obranu uvádzal, že nehnuteľnosti nadobudol dobromyseľne, poukazoval na aktuálnu judikatúru súdov, a to nálezy Ústavného súdu SR č. I. ÚS 549/2015-33 zo 16. marca 2016 a I. ÚS 151/2016 z 03. mája 2017. Ústavný súd SR v náleze č. I. ÚS 549/2015-33 zdôraznil povinnosť všeobecných súdov zohľadňovať špecifické okolnosti a individuálne súvislosti každého konkrétného prípadu tak, aby bolo dosiahnuté spravodlivé vyriešenie veci. Hoci súd v žiadnom prípade nehodlal absolutizovať zásadu nemo plus iuris ad alium transfere potest, quam ipse habet, z hľadiska ochrany vlastníckeho práva žalobcu v tomto prípade nepovažuje za žiaduce jej prelomenie a akcentuje nevyhnutnosť náležitého posúdenia a prísneho hodnotenia dobrej viery žalovaného 3/. V danom prípade súd dobromyseľné nadobudnutie nehnuteľností žalovaným 3/ bez existencie akýchkoľvek pochybností preukázané nemal, preto súd dospel k záveru, že je potrebné poskytnúť ochranu pôvodnému vlastníkovi nehnuteľnosti, ktorým je žalobca. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti, ako aj právne posúdenie sporu súd žalobe vyhovel a určil, že vlastníkom sporných nehnuteľností je žalobca.

1.4. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa pomeru úspechu v zmysle § 255 ods. 1 CSP. V tomto konaní bol úspešný žalobca, kým žalovaný 3/ žiadny materiálne merateľný úspech nedosiahol, preto súd priznal žalobcovi voči žalovanému 3/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (100%). Za procesne úspešných možno považovať i žalovaných 1/ a 2/, pretože žaloba voči nim bola zamietnutá, na základe čoho súd žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcovi tiež nárok na náhradu trov konania v rozsahu

100%. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 17. marca 2022 sp. zn. 9Co/62/2021 na odvolanie žalobcu a žalovaného 3/ rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku (I.), vo výroku o trovách konania žalovaných 1/ a 2/ voči žalobcovi (III.) a vo výroku o trovách konania žalobcu voči žalovanému 3/ (IV.) potvrdil. Žalobcovi voči žalovanému 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu a žalovaným 1/ a 2/ voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v medziach daných rozsahom podaného odvolania (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie, bez potreby jeho zopakovania alebo doplnenia (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a po preskúmaní zákonnosti a vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

2.1. Keďže žalobca zastúpený opatrovníčkou sa podanou žalobou domáhal určenia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, ako predbežnú otázku musel súd riešiť argumentáciu žalobcu, že kúpna zmluva medzi žalobcom a žalovanými 1/ a 2/ je absolútne neplatný právny úkon z dôvodu, že žalobca v čase jej uzavretia nemohol posúdiť následky svojho konania, ani jeho význam, súd prvej inštancie sa správne zaoberal posúdením toho, či bol žalobca v čase tohto úkonu osobou konajúcou v duševnej poruche, ktorá by ju v zmysle ustanovenia § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka robila na tento úkon neschopnou. Túto skutočnosť preukazoval znalecký posudok vypracovaný znalcami J.. P. T. a J.. J. Y. v konaní vedenom na Okresnom riaditeľstve PZ Nitra Úrad justičnej a kriminálnej polície pod č. spisu ČVS: ORP-1222/OEK-NR-2008-Ur. Súdom ustanovený znalec J.. H. U., MPH v znaleckom posudku č. 86/2020 rovnako ako znalci J.. P. T. a J.. J. Y. dospeli k záveru, že žalobca v období december 2007 (v čase podpísania kúpnej zmluvy žalobcom) trpel organickým psychosyndrómom ťažkého stupňa s postihnutím viacerých psychických funkcií, vo svojom dennom fungovaní bol proband odkázaný na 24-hodinovú pomoc okolia, kognitívne funkcie probanda boli závažne narušené a pracovnú výkonnosť mal de facto vymiznutú. Znalec uviedol, že vzhľadom na možnosť oscilácie prejavov poruchy, nie je možné ich presne dňa 10. decembra 2007 popísať, avšak napriek tejto možnosti proband nebol spôsobilý vykonávať právne úkony, trpel duševnou poruchou, ktorá ho robila nespôsobilým na právne úkony. Podpis akéhokoľvek právneho dokumentu v decembri 2007 priamo a príčinne súvisí s duševnou poruchou, ktorou proband trpí a trpel i v čase podpisu zmluvy, proband nevedel a nemohol ovládať svoje konanie vo vzťahu k právnym úkonom a nemohol uskutočniť právny úkon podľa svojej vôle a na základe slobodného rozhodnutia. Zo znaleckých posudkov teda vyplynul záver, že žalobca v čase podpisu predmetnej kúpnej zmluvy trpel duševnou poruchou, organickým psychosyndrómom ťažkého stupňa, ktorá ho robila nespôsobilým na právne úkony. Znalec J.. U. vo svojom posudku podrobne vysvetlil a ozrejmil, z akých dokladov pri vypracovaní znaleckého posudku vychádzal, akú časť zdravotnej dokumentácie sa mu podarilo zrekonštruovať, pričom napriek tomu, že nemal k dispozícii celú zdravotnú dokumentáciu, vedel na otázky zadané súdom odpovedať a odôvodniť jeho závery. Na otázky, ktoré vzhľadom k tomu, že znalecký posudok bol vypracovaný za obdobie do minulosti, nebolo možné odpovedať, túto skutočnosť v znaleckom posudku uviedol, avšak posúdenie týchto otázok, napr. premorbidna osobnosť žalobcu, premorbidna úroveň intelektu, mieru zhoršenia intelektových schopností v intervale 2005-12/2007 nie sú pre posúdenie tejto veci rozhodujúce. V otázkach rozhodujúcich pre posúdenie veci však dal znalec v znaleckom posudku jednoznačnú odpoveď, zhodnú so závermi znalcov J.. P. T. a J.. J. Y., pričom potom treba vychádzať z toho, že znalec mal napriek čiastočne zrekonštruovanej zdravotnej dokumentácii dostatok podkladov, z ktorých mohol vychádzať a urobiť z nich záver. Záver znalca nie je formulovaný ako hypotetický, ale ako jednoznačný. Pokiaľ žalovaný 3/ ani po vypracovaní znaleckého posudku zadaného súdom s jeho závermi nesúhlasil, mohol si dať vypracovať súkromný znalecký posudok, čo však neurobil, preto sa mu závery, ktoré vyplývajú zo súdom zadaného znaleckého posudku nepodarilo v konaní vyvrátiť, prípadne preukázať ním tvrdené skutočnosti, že ide o subjektívny znalecký posudok do minulosti len na podklade hypotézy, bez dostatočných podkladov. Ak by tak tomu bolo, znalec by na otázky súdu neodpovedal jednoznačne (ako v znaleckom posudku), pričom u tých otázok, na ktoré nebol spôsobilý odpovedať, túto skutočnosť uviedol. To, či žalovaní 1/ a 2/ mohli rozpoznať údajnú duševnú poruchu žalobcu je z pohľadu veci

nepodstatné. K znaleckému posudku č. 2/2014, ktorý bol vypracovaný v konaní na pozbavenie spôsobilosti žalobcu na právne úkony je potrebné uviesť, že tento znalecký posudok nemá význam pre toto konanie, pretože úlohou znalkyne v tomto posudku bolo posúdiť stav vyšetrovaného v čase vypracovania znaleckého posudku (rok 2014), a nie do minulosti, teda znalkyňa ani nemala dôvod a neposudzovala otázky, ktoré sú významné pre toto konanie. To však neznamená, že znalecký posudok na posúdenie duševnej poruchy osoby nemožno vypracovať aj do minulosti, avšak len za stavu, že je pre to dostatok dôkazov, pričom práve v danej veci znalec usúdil, že tomu tak je, pričom žalovaný 3/ okrem svojho vyjadrenia tento záver znalca žiadnym spôsobom nevyvrátil, pričom o závere znalca nemal tak súd prvej inštancie, ako ani odvolací súd, z už uvedených dôvodov, žiadne pochybnosti. Podľa názoru odvolacieho súdu bol znalecký posudok J.. U., spolu s ostatnými v konaní vykonanými dôkazmi, ktoré je potrebné posúdiť komplexne a vo vzájomných súvislostiach, dostatočným podkladom pre záver, či bol právny úkon vykonaný žalobcom v decembri 2007 platným alebo nie. Záver súdu prvej inštancie odvolací súd považoval za súladný s konceptom voľného hodnotenia dôkazov, keď vyhodnotenie dôkazov súdom prvej inštancie má obsahovo-logickú nadväznosť línie skutkových zistení a právnych posúdení, ktoré ako celok vykazujú vysokú mieru presvedčivosti o subsumpcii zisteného skutkového deja pod hypotézu právnej normy.

2.2. Ďalšou odvolacou námietkou žalovaného 3/ bolo posúdenie právneho úkonu opatrovnícky žalobcu ako simulovaného právneho úkonu, neplatného z dôvodu nedostatku skutočnej vôle konajúceho subjektu urobiť tento úkon, pričom mal z toho dôvodu za to, že absentuje aktívna vecná legitímácia na takomto podaní. Predmetom konania je určenie vlastníckeho práva v prospech žalobcu, zastúpeného jeho opatrovníčkou, vzhľadom k tomu, že rozhodnutím súdu bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony, pričom podaním takejto žaloby opatrovníčka žalobcu realizuje povinnosti, ktoré jej z funkcie opatrovnícky žalobcu vyplývajú. Určenia vlastníckeho práva sa domáhala v prospech žalobcu, teda háji záujmy žalobcu ako zastúpeného a to, ako by s predmetnými nehnuteľnosťami bolo naložené následne, po tom, ako by bolo žalobe právoplatne vyhovené, nie je pre posúdenie veci rozhodujúce. Ak podľa žalovaného 3/ opatrovníčka žalobcu hľadá na svoj osobný prospech, vzhľadom k žalovanému petitu možno uviesť, že konanie opatrovnícky je v zhode s konaním žalobcu ako zastúpeného. Pre posúdenie žaloby je rozhodujúce posúdenie otázky neplatného právneho úkonu z dôvodu, že žalobca v čase jej uzavretia nemohol posúdiť následky svojho konania, ani jeho význam, teda ide o neplatnosť absolútnu, pri ktorej platí, že pôsobí ex tunc, t.j. od začiatku, nastáva priamo zo zákona, môže sa jej dovolávať každý, kto má na tom právny záujem, nie je potrebné, aby táto neplatnosť bola deklarovaná súdnym rozhodnutím, prihliada sa na ňu aj bez námietky, t.j. z úradnej povinnosti (ex off), ju nemožno žiadnym spôsobom napraviť, čo vyplýva z toho, že nemožno naprávať úkon, ktorý neexistuje a nadväzne na to z rovnakého dôvodu nemožno od takého právneho úkonu odstúpiť a nie je časovo obmedzená. Z uvedených dôvodov mal odvolací súd za to, že domáhaním sa absolútnej neplatnosti takéhoto právneho úkonu nemožno hovoriť o simulovanom právnom úkone opatrovnícky žalobcu, preto považoval aj túto odvoláciu námietku žalovaného 3/ za nedôvodnú.

2.3. Ďalšou odvolacou námietkou bolo aj posúdenie žalovaného 3/ ako dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľností. Ohľadom tejto otázky súd prvej inštancie dospel k záveru, že na osobu žalovaného 3/ nemožno nazerať ako na dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľností, pričom aj s týmto záverom súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožnil. I keď ÚS SR (I. ÚS 549/2015), ale i NS SR (6Cdo/71/2011) pripustil, že nemožno vylúčiť situáciu, keď proti princípu ochrany práva pôvodného vlastníka bude pôsobiť princíp ochrany dobrej viery nového nadobúdateľa, prelomiť túto zásadu ochranou dobrej viery nadobúdateľa možno len výnimočne. Odvolací súd poukázal na rozhodnutie Veľkého senátu Obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1VObdo/2/2020 zo dňa 27. apríla 2021, ktorý prijal záver, že „na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. S poukazom na právnu zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má (nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet), nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastníak nehnuteľností. Dobrá viera nadobúdateľa, že hnutel'nú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava de lege lata

nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje. Ustanoveniu § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), ktoré upravuje hodnovernosť údajov katastra, nezodpovedá výklad, podľa ktorého už len sama evidencia vlastníctva nehnuteľnosti v katastri nehnuteľnosti zakladá dobrú vieru evidovaného vlastníka v to, že je vlastníkom.“ Rovnaké závery vyplynuli aj z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/278/2019 zo dňa 29. júna 2021.

2.4. Vychádzajúc z rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR, ako aj Ústavného súdu SR ohľadom tejto otázky, odvolací súd, zohľadniac okolnosti danej veci a osobitosti daného prípadu, dospel rovnako ako súd prvej inštancie k záveru, že v danej veci spravodlivému usporiadaniu vzťahov strán sporu zodpovedá ochrana vlastníckeho práva žalobcu a uplatnenie zásady, že nikto nemôže previesť viac práv, než má sám. Vzhľadom k osobe žalobcu, jeho veku, zdravotnému stavu, ako aj okolnosti, že rozsudkom zo dňa 26. júna 2014, právoplatným dňa 15. júla 2014 č. k. 24Ps/4/2014-40 bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony a bola mu ustanovená opatrovníčka, nemožno na jeho strane hovoriť o nedbalom vlastníkovi, keď uplatnenie jeho práv a aj to, kedy boli uplatnené, bolo nezávislé na jeho vôli, pričom zohľadniac okolnosti na strane žalovaného 3/, ktoré v rozhodnutí uviedol súd prvej inštancie, nepovažoval takýto postup súdu za nespravodlivý ani voči žalovanému 3/. Žalovaný 3/ v konaní v pozícii nadobúdateľa nepreukázal a neprodukoval žiadnu právne relevantnú argumentáciu, ktorou by odôvodnil výnimočnosť veci pri dobromyseľnom nadobúdaní nehnuteľností.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný 3/ (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, navrhujúc napadnuté rozhodnutie ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, uplatniac si náhradu trov dovolacieho konania.

3.1. Dovolateľ namietal, že prvostupňový ani odvolací súd sa pri posudzovaní dôvodnosti žaloby v žiadnom rozsahu nezaoberal otázkou konania opatrovníčky žalobcu v rozpore s dobrými mravmi, ani tým, či podaná žaloba a jej výsledok je skutočne v záujme a na prospech žalobcu s ohľadom na právne účinky a následky vyhovieť žaloby. Konajúce súdy absolútne nezohľadnili postup a pohnútku opatrovníčky a jej spriaznených osôb od času uzavretia Kúpnej zmluvy zo dňa 10. decembra 2007 do podania návrhu na zbavenie spôsobilosti žalobcu na právne úkony (časové obdobie takmer 7 rokov), a to aj napriek tomu, že žalovaní na zjavné a nepochybné osobné majetkové záujmy opatrovníčky viacnásobne v konaní dôrazne poukazovali. Rovnako žiadnym právne akceptovateľným spôsobom sa súdy nevysporiadali s otázkou zastretého právneho úkonu opatrovníčky žalobcu (ktorým je samotná žaloba), keď výlučne formalistickým a alibistickým spôsobom súdy námietku simulovaného právneho úkonu bez ďalšieho odmietli s poukazom na petit žaloby a podstatu postavenia/inštitútu opatrovníka. Opatrovníčka - J. Š. sa pred podaním žaloby a najmä pred podaním návrhu na zbavenie spôsobilosti žalobcu na právne úkony viacnásobne pokúšala získať pozemky prevedené z majetkovej sféry žalobcu do svojho výlučného vlastníctva, pokúšala sa taktiež získať peňažný ekvivalent hodnoty nehnuteľností, a to cestou žiadosti, aby jej žalovaný 3/ vyplatil sumu 199 163 EUR - takmer 6mil Sk za „vykúpenie z dlhu a odťaženie nehnuteľností“. Z uvedeného konania opatrovníčky je nepochybne zrejmé, že táto (a osoby konajúce v zhode s opatrovníčkou - spoločnosť AUTOL, s.r.o., X. Š., právny zástupca žalobcu a pod.) až do času, kým nevyčerpala všetky možné právne prostriedky získania nehnuteľností žalobcu inou cestou ako cestou zbavenia žalobcu spôsobilosti na právne úkony, bez akýchkoľvek pochybností považovala uzavretú kúpnu zmluvu medzi žalobcom a žalovanými 2/ a 3/ za platne uzavretú (toto tvrdenie opatrovníčka nikdy nenamietala). Až keď opatrovníčka a spol. vyčerpali právne možnosti, podali po takmer 7 rokoch od uzavretia napadnutej kúpnej zmluvy návrh na zbavenie spôsobilosti žalobcu na právne úkony, aby následne v jeho mene mohli podať žalobu o určenie vlastníckeho práva ako simulovaný právny úkon, teda aby navonok v očiach súdu opatrovníčka pôsobila, že koná v záujme žalobcu a nie vo vlastnom. Toto tvrdenie žalovaného 3/ potvrdila samotná opatrovníčka vo svojej výpovedi na pojednávaní dňa 20. februára 2019, keď uviedla, že toto konanie (spor) iniciovala ona spolu so svojím otcom, pretože nechceli prísť o U. majetok, teda nie na účely ochrany práv a oprávnených záujmov žalobcu ako uzavrel odvolací súd. Keby opatrovníčka skutočne mala vôľu aktívne brániť vlastnícke právo žalobcu, prečo (keď bola presvedčená o nespôsobilosti žalobcu uzavrieť napadnutú kúpnu zmluvu) nepodala na príslušný súd návrh na zbavenie spôsobilosti na právne úkony ihneď v roku 2008, ale čakala pokým sa jej nepodari „dostať sa“ k nehnuteľnostiam iným spôsobom? Prečo uzatvárala

v pozícii kupujúcej „pro forma“ kúpnu zmluvu so záložným veriteľom, ktorý je spriaznenou osobou opatrovníčky?

3.2. Je nevyhnutné uviesť právne dôsledky rozhodnutia súdu o vyhovení žalobe pre žalobcu, ktorému sa zavinením opatrovníčky zhorší právne postavenie oproti stavu pred podaním žaloby, a to: - Žalobca bude povinný vrátiť žalovaným 2/ a 3/ kúpnu cenu za prevezené pozemky (prípadne aj spolu s príslušenstvom ak si ho budú žalovaní 2/ a 3/ uplatňovať); - V spore o určenie zániku záložného práva z titulu jeho premlčania, kde žalovaný 3/ vystupuje v pozícii žalobcu, bude žalovaný 3/ neúspešný, nakoľko stratí aktívnu vecnú legitímáciu na podanie predmetnej žaloby (keďže vlastníkom nehnuteľností/zálohu bude žalobca/Z. U.). - Nakoľko na nehnuteľnostiach bude stále viazať záložné právo v prospech spoločnosti spriaznenej s opatrovníčkou - AUTOL, s.r.o., IČO: 36 414 671, ktorému výkonu už nebude nikto a nič brániť, záložný veriteľ môže bez problémov dokončiť pôvodne zamýšľaný priamy „predaj“ zálohu opatrovníčke žalobcu, prípadne vykonať záložné právo aj inak. - Keďže zabezpečená pohľadávka niekoľkonásobne prevyšuje hodnotu zálohu/ nehnuteľností žalobcu, žalobcovi nielenže (z akejkoľvek formy) predaja zálohu nezostane žiadna majetková hodnota, ale navyše mu vznikne nový peňažný záväzok voči žalovaným 2/ a 3/ z titulu regresnej náhrady a povinnosti vrátiť zaplatenú kúpnu cenu. Pre porovnanie, v prípade, ak by údajne dobromyseľná opatrovníčka nepodala žalobu o určenie vlastníckeho práva, žalobcovi by nevznikol žiadny záväzok voči žalovaným 2/ a 3/, žaloba o určenie zániku záložného práva z dôvodu jeho premlčania by bola s najväčšou pravdepodobnosťou úspešná (teda záložné právo by bolo vymazané ako ťarcha z listu vlastníctva), a v neposlednom rade by nedošlo k neprimeranému zásahu do vlastníckeho práva žalovaného 3/. Žalobca (ktorý žiaľ nedokáže sám posúdiť následky sporu) nemá/nemôže mať žiadny právny záujem na určení, že on je vlastníkom nehnuteľností, preto tento spor treba jednoznačne chápať ako spor účelovo vyvolaný opatrovníčkou žalobcu, ktorá sama nedisponuje vecnou aktívnou legitímáciou. Vyhovením žalobnému návrhu sa teda žalobca ako opatrovaná osoba nespôsobilá posúdiť následky podanej žaloby dostala do nepochybne horšej pozície ako pred týmto súdnym konaním, keďže účelom žaloby podanej opatrovníčkou nebolo navrátenie vlastníckeho práva žalobcovi, aby mal z úspechu v spore potenciálny majetkový prospech, ale cieľný postup opatrovníčky smerujúci k získaniu predmetných nehnuteľností do jej vlastníctva aj za cenu úmyselného poškodenia práv žalobcu a žalovaného 3/. Toto konanie a celý postup opatrovníčky je potrebné vnímať vo vzájomných súvislostiach a zohľadňujúc ust. §-u 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže v tomto prípade sa jednoznačne konanie opatrovníčky prieči dobrým mravom a v žiadnom hľadisku nie je v záujme zastúpenej osoby/žalobcu, práve naopak, je v absolútnom rozpore s účelom funkcie opatrovníka osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony. Napriek tomu, že žalovaní na vyššie uvedené skutočnosti v priebehu konania opakovane poukazovali a dokonca súd prvej inštancie vo svojom odôvodnení rozsudku uviedol, že neušlo jeho pozornosti, že sa právny zástupca žalobcu spolu s manželmi Š. pokúšal doriešiť otázku vlastníctva iným spôsobom ako obnoviť vlastnícke právo žalobcu, pričom zo žiadneho z navrhnutých spôsobov riešenia nevyplýva, že tieto úkony mali byť realizované v záujme žalobcu, súdy sa k tejto zásadnej právnej otázke (konania opatrovníčky v rozpore s dobrými mravmi a záujmami žalobcu ako zastúpenej osoby) postavili ľahostajne, podcenili ju a rozhodli v rozpore s ustálenou súdnou praxou.

3.3. V dôsledku absencie úvahy súdu prvého stupňa, ako aj odvolacieho o konaní opatrovníčky v rozpore s dobrými mravmi, sa konajúce súdy odklonili od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu a iných súdnych autorít. Žalovaný 3/ v tejto súvislosti poukazuje na viaceré rozhodnutia, ktoré riešia otázku konania v rozpore s dobrými mravmi, ktorému právny poriadok nepriznáva právnu ochranu. Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Cdo/148/2004, ZSP 30/2005 „Ustanovenie § 3 OZ je všeobecným ustanovením hmotnoprávnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi, a v prípade, ak to tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť.“ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 12. novembra 2014, sp. zn. 31Cdo/3931/2013 „Za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi možno považovať len také konanie, ktorého cieľom nie je dosiahnutie účelu a zmyslu sledovaného právnou normou, ale ktoré je v rozpore s ustálenými dobrými mravmi vedené priamym úmyslom spôsobiť inému účastníkovi ujmu.“ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 27. novembra 2013, sp. zn. 25Cdo/4209/2011 „Nie je vylúčené, že po zvážení okolností prípadu aj taký výkon práva, ktorý zodpovedá zákonu, môže byť považovaný za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, a že mu preto bude súdom odopretá ochrana. Pritom stačí, že výkon práva je (objektívne posudzované) v rozpore s dobrými mravmi, bez toho, že by bolo relevantné zavinenie konajúceho, resp.

uvedenie si takéhoto rozporu s dobrými mravmi.“ Nález Ústavného súdu ČR z 28. augusta 2001, sp. zn. I. ÚS 528/99 „Úvaha súdu, založená na aplikácii § 3 ods. 1 OZ, musí byť v každom konkrétnom prípade podložená konkrétnymi zisteniami, z ktorých vyplýva, či výkon práva je, alebo nie je v rozpore s dobrými mravmi. Rozpor výkonu vlastníckeho práva s dobrými mravmi pripadá výnimočne do úvahy, ak vážne poškodzuje užívateľa veci tým, že sa dotýka jeho zvlášť významného záujmu, bez toho, aby vlastníkovi priniesol zodpovedajúci prospech; podľa ustanovenia § 3 ods. 1 OZ možno len odoprieť ochranu výkonu práva a nie právo založiť.“ Toto rozhodnutie Ústavného súdu ČR je možné priamo aplikovať na tento konkrétny prípad, nakoľko výkon vlastníckeho práva vážne poškodzuje dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľností - žalovaného 3/ bez toho, aby vlastníkovi - žalobcovi priniesol zodpovedajúci prospech (žalobca nebude mať z úspechu v spore žiadny prospech, práve naopak, okrem toho že o nehnuteľnosti v dôsledku výkonu záložného práva príde, vznikne mu ešte aj nový dlh z titulu povinnosti vrátenia kúpnej ceny žalovaným 2/ a 3/). Vyhovenie žalobe priniesie prospech výhradne opatrovníčke žalobcu, čo nie je možné právne akceptovať, a je preto potrebné resignovať na ochranu subjektívneho práva žalobcu, pretože výkon práv bol opatrovníckou zneužitý v jej osobný prospech (porovnaj napr. Rozsudok NS SR, sp. zn. 21Cdo/992/99). S poukazom na vyššie uvedené súdne rozhodnutia má žalovaný 3/ za to, že napadnutý rozsudok je arbitrárny a v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (ako aj iných súdnych autorít) v otázke, či konanie opatrovnícky žalobcu bolo/je v rozpore s dobrými mravmi, a to v kontexte zneužitia subjektívnych práv žalobcu ako opatrovanej osoby v osobný prospech opatrovnícky na jej obohatenie sa na úkor samotnej zastúpenej osoby, ako aj žalovaného 3/.

3.4. Dovolateľ považuje postup opatrovnícky žalobcu pri podaní žalobného návrhu za simulovaný právny úkon, ktorý je neplatný z dôvodu nedostatku skutočnej vôle konajúcich subjektov urobiť tento úkon. Žalobný návrh je podaním opatrovnícky J. Š., ktorá hľadá na svoj osobný prospech (chce sa stať vlastníčkou predmetných nehnuteľností) a nie prejavom vôle žalobcu zastúpeného opatrovníckou. Z uvedeného dôvodu žalovaný 3/ počas súdneho konania namieta aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu, nakoľko nie je možné výlučne formálne nazerať na právny úkon (žalobu), ale je nevyhnutné skúmať skutočnú vôľu konajúcej osoby (opatrovnícky), ktorá túto jasne prejavila na pojednávaní dňa 20. februára 2019. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že opatrovníčka žalobcu sporové konanie iniciovala sama spolu so svojim otcom, že má osobný záujem na výsledku sporu (nechce prísť o majetok žalobcu), že opatrovníčka - J. Š. cez jej blízke právnické osoby a osoby blízke jej manželovi sa snažila o nútený výkon záložného práva, kde podpisom kúpnej zmluvy v pozícii kupujúcej bez výhrad akceptovala vlastnícke právo žalovaného 3/ k predmetným nehnuteľnostiam. Jej cieľný postup nakoniec vyvrcholil až do podania návrhu na pozbavenie spôsobilosti žalobcu na právne úkony v roku 2014. J. Š. a X. Š. (a ich právny zástupca, totožná osoba s právnym zástupcom žalobcu v tomto konaní) boli v aktívnom kontakte so žalobcom od 2/2008, teda ak mal žalobca trpieť duševnou poruchou, museli touto vedomosťou disponovať už v roku 2008. J. Š. po celú dobu však nemala a ani nemá záujem, aby vlastníctvo k nehnuteľnostiam bolo navrátené žalobcovi. Súd sa napriek nápadnému a očividnému konaniu opatrovnícky žalobcu absolútne právne nevysporiadal s námietkou všetkých žalovaných vo vzťahu k takto simulovanému (neplatnému) právnemu úkonu. V tejto súvislosti žalovaný 3/ poukazuje na Nález Ústavného súdu SR sp.zn. III. ÚS 314/0, kde tento uviedol, že „v prípade simulácie právneho úkonu vyplýva dôvod neplatnosti simulovaného právneho úkonu z nedostatku vážnej vôle oboch zmluvných strán byť viazaný prejavom, ktorého úlohou je zakryť skutočnú vôľu strán týkajúcu sa usporiadania práv a povinností (zastretý právny úkon). V prípade simulácie chýba skutočná vôľa oboch strán“ a takisto na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktorý v Rozsudku z 30. marca 2011, sp. zn. 3Cdo/144/2010 uviedol, že „simulovaný právny úkon je neplatný z dôvodu nedostatku skutočnej vôle konajúcich subjektov urobiť tento úkon.“ Žalovaný 3/ má za to, že (ničím nepodložený) záver odvolacieho súdu o tom, že postavenie opatrovnícky samo o sebe je postačujúce na preukázanie aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, resp. na vyvrátenie tvrdenia žalovaného 3/ o simulovanom právnom úkone opatrovnícky žalobcu, vyvoláva dôvodné pochybnosti o hodnovernosti, správnosti a preskúmateľnosti napadnutého Rozsudku.

3.5. Dovolateľ namieta tiež nedostatky znaleckých posudkov údajne preukazujúcich nespôsobilosť žalobcu uzavrieť kúpnu zmluvu. Znalecký posudok č.180/2010 /E.V./, č. 231/2010 /M.S./ zo dňa 25. novembra 2010 bol vyhotovený v trestnom konaní ČVS: ORP-1222/OEK-NR-2008-Ur 3 roky po právnom úkone a znalecký posudok č. 86/2020 vyhotovený dňa 1. novembra 2020 J.. H. U., MPH, 13

rokov po právnom úkone. Žalovaný 3/ počas konania namietal správnosť záverov znaleckých posudkov, nakoľko ani jeden znalecký posudok nepracoval so zdravotnou dokumentáciou, ktorá by do času (a aj v čase podpisu prvej kúpnej zmluvy zo dňa 10. decembra 2007) relevantným spôsobom preukazovala, že žalobca v čase podpisu kúpnej zmluvy trpel duševnou poruchou, ktorá ho robila neschopným na takýto právny úkon. Samotný znalec J.. U. vo svojom posudku uviedol: cit. „kompletná zdravotná dokumentácia, teda zdravotná karta praktického lekára je k dispozícii s nálezmi od 30.1.2008. je preto nutné pristúpiť k rekonštrukcii zdravotnej dokumentácie z dostupných zdrojov.“ Znalec podľa svojho znaleckého posudku bol údajne schopný zrekonštruovať zdravotnú dokumentáciu, avšak ako uviedol vo svojom závere už nebol schopný zrekonštruovať na podklade zdravotnej dokumentácie premorbídnu osobnosť, nie je možné určiť mieru zhoršenia intelektových schopností v intervale 2005-12/2007, avšak intelektové schopnosti v decembri 2007 boli oslabené v miere, že proband nebol spôsobilý uviesť si dôsledky podpísania zmluvy (avšak bez ďalšieho v otázke 13 už uviedol, že tieto schopnosti boli vymiznuté avšak predtým len oslabené). Znalecký posudok trpí aj ďalšími nezrovnalosťami, na ktoré žalovaný 3/ poukazoval a preto namietol jeho správnosť (a dôveryhodnosť). V prípade znaleckých posudkov nie je možné ich záver postavený na pravdepodobnosti (hypotetickosti) brať za podklad súdneho rozhodnutia. V tejto súvislosti žalovaný 3/ poukazuje na rozhodnutie NS ČR, v zmysle ktorého „vedomosť kupujúceho o duševnej chorobe predávajúceho nemôže sama o sebe viesť k záveru o tom, že zmluva je neplatná“ (Ro NS ČR z 30. januára 2003, sp. zn. 32Odo/632/2002). Odvolací súd významnú skutočnosť (či mohli alebo nemohli tretie osoby rozpoznať údajnú duševnú poruchu žalobcu v čase podpisu kúpnej zmluvy) nepovažoval pre rozhodnutie vo veci za podstatné, z čoho je rovnako značne citeľná svojvôľa a arbitrárnosť rozhodovania odvolacieho súdu, ktorá viedla k vydaniu rozhodnutia v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

3.6. Podľa komentára k Občianskemu zákonníku 1. a 2. diel, C.H. Beck, 2015, ISBN: 9788074005978, sa na strane 250 in fine uvádza: „Skutočnosť, či osoba konala v stave duševnej poruchy, sa skúma vždy pri každom posudzovanom úkone (alebo navzájom súvisiacich súboroch úkonov). Čas preskúmania duševnej poruchy sa musí viazať na čas vykonania právneho úkonu. Rovnako je potrebné aj skúmanie, či osoba náhodou nekonala v tzv. jasnom okamihu (lucidaintervalla).“ Nakoľko však ani jeden znalec nedisponoval lekáorskými správami z obdobia podpisu kúpnej zmluvy, ani v danom čase nebolo vykonané psychiatrické vyšetrenie duševného stavu žalobcu preukazujúce jeho nespôsobilosť na právne úkony (na podpis kúpnej zmluvy dňa 10. decembra 2007), nie je objektívne možné zaujať jednoznačný záver o neplatnosti kúpnej zmluvy (neexistujú na toto zistenie relevantné podklady/lekárske správy), a preto mal súd rozhodnúť v súlade s právnou zásadou iura novit curia - v prospech žalovaného 3/ (teda žalobu zamietnuť). Žalovaný 3/ poukazuje na Rozhodnutie NS ČR 30Cdo/3614/09, v ktorom bolo judikované: „Je vylúčené urobiť záver o neplatnosti právneho úkonu z dôvodu, že ho konajúca osoba učinila v duševnej poruche, ktorá ju robila na tento právny úkon neschopnou, iba na základe pravdepodobnosti“, ako aj na Rozhodnutie NS ČR 30Cdo /3614/09, podľa ktorého: „Pokiaľ výpočet okolností tvoriacich skutkový nález pre plytkosť popisu informácií nevytvára skutkovú oporu v konkrétne prijatom posudku, alebo prijatý posudok duševnú poruchu konajúcej osoby skôr predpokladá, ako zisťuje, nejde na podklade takého znaleckého posúdenia pristúpiť k aplikácii § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka.“ Žalovaný 3/ považuje znalecký posudok J.. U. za nedostatočný a uskutočnený subjektívne do minulosti len na podklade hypotézy bez dostatočných podkladov, čo namietol aj počas konania. Nedokonalý znalecký posudok uskutočnený do minulosti na podklade úvah a rekonštrukcie bez dostatočného množstva relevantných podkladov - lekáorských správ a vyšetrení preukazujúcich či proband trpel resp. netrpel duševnou poruchou, ktorá ho robila neschopným na právny úkon, nemôže viesť k záveru súdu, že daný právny úkon je absolútne neplatný a napĺňa znaky v zmysle § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka. NS ČR v publikovanom rozhodnutí Rc 2 Cz 72/70 zo dňa 5. februára 1971 vyslovil, že neplatnosť právneho úkonu podľa § 38 ods. 2 OZ vyžaduje bezpečné zistenie o tom, že účastník právneho úkonu nedokáže posúdiť následky svojho konania alebo svoje konanie ovládnuť a súd môže posúdiť, či žalobca konal v duševnej poruche, ktorá ho robila neschopným na tento úkon, iba v prípade náležitého zistenia skutkového stavu. NS ČR takisto vo svojom ďalšom rozsudku zo dňa 21. decembra 2010 sp. zn. 30Cdo/3614/2009 uviedol: „Je nesprávne zaujímať záver o neplatnosti právneho úkonu už nežijúcej osoby z dôvodu, že táto osoba urobila právny úkon v duševnej poruche, ktorá ju robila k tomuto právnemu úkonu neschopnou, na základe pravdepodobnosti. Výsledok dôkaznej verifikácie všetkých do úvahy prichádzajúcich právne relevantných dôkazných prostriedkov resp. dôkazov, ktoré boli v konaní

navrhnuté, prípadne ktoré sú potrebné ku zisteniu skutkového stavu a vyplývajú z obsahu spisu, musia z hľadiska naplnenia podmienok pri aplikácii § 38 ods. 2 OZ predstavovať nie možný či pravdepodobne možný skutkový stav, ale musia bezpečne predstavovať zistený skutkový stav bez akéhokoľvek náznaku pravdepodobnosti, ktoré bude možné podraďiť pod uvedené hmotnoprávne pravidlo....Súd môže pristúpiť k aplikácii danej právnej normy až v procesnej situácii, kedy zistí relevantný skutkový stav...“. Na podklade uvedeného nie je možné súhlasiť s názorom odvolacieho súdu, že znalecký posudok J.. U. predstavuje bezpečne zistený skutkový stav, kedy mohol súd dospieť k záveru, že právny úkon Kúpna zmluva zo dňa 10. decembra 2007 je neplatný právny úkon podľa § 38 ods. 2 OZ.

3.7. V právnej otázke dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa nehnuteľností (žalovaného 3/) sa odvolací súd síce stotožnil s poukazom žalovaného 3/, že z novších rozhodnutí Ústavného súdu SR (Nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 151/2016 z 3. mája 2017; Nález ÚS SR č. k. I. ÚS 549/2015), ale i z ďalších rozhodnutí všeobecných súdov sú staršie závery súdov prelamované v prospech dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľností, avšak zároveň bez relevantného odôvodnenia (výlučne na základe holých a rozporuplných tvrdení právneho zástupcu žalobcu prezentovaných v jeho záverečnej reči) uzavrel, že v tomto prípade nebola dobrá viera žalovaného 3/ preukázaná bez akýchkoľvek pochybností. Žalovaný 3/ považuje závery súdu o spochybňovaní dobromyseľnosti žalovaného 3/ postavené výlučne na záverečnej reči právneho zástupcu žalobcu za predpojaté a neobjektívne bez zohľadnenia vykonaných dôkazov. Žalovaný 3/ si je vedomý ust. §-u 70 ods. 1 Katastrálneho zákona, ako aj nedávneho Rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. IVObo/2/2020 zo dňa 27. apríla 2021, ktorý taxatívne vymedzuje prípady, kedy sa možno na dobrú vieru nadobúdateľa účinne odvolávať v prípade nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka, ale napriek tomu má žalovaný 3/ za to, že je právne a ústavne neudržateľné, aby všetky prípady dobromyseľného nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka boli bez akéhokoľvek predchádzajúceho náležitého preskúmania špecifických okolností konkrétneho prípadu automaticky prísne posudzované podľa zásady *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet* (ktorá bola mimochodom už viackrát prelomená), pokiaľ by nespádali do jednej z výnimiek stanovených rozhodnutím Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. apríla 2021. Žalovaný 3/ svoj právny názor opiera najmä o Nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 151/2016 z 3. mája 2017. Rovnaký záver (že vyššie riziko má nie byť nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere) zaujal Ústavný súd SR v Náleze sp. zn. I. ÚS 151/2016 z 3. mája 2017. Ochranou tretej strany (nadobúdateľa) sa zaoberá aj rozhodnutie R 78/05, z ktorého vyplýva, že podmienkou pre nepriznanie právnej ochrany tretej osobe je vedomosť tejto osoby o duševnej poruche pôvodného vlastníka, ktorá tohto robí nespôsobilým na daný právny úkon (žalovaný 3/ kategoricky odmieta, že by mal akúkoľvek vedomosť o duševnej poruche žalobcu, nakoľko túto skutočnosť nevedeli ani žalovaní 1/ a 2/).

4. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaného 3/ navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Rozhodnutia súdov nižších inštancií považuje za vecne správne.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 3/ je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

12. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno

dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. Dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodil výlučne z ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie veci.

16. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

17. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

18. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382). Pokiaľ v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

19. Z obsahu podaného dovolania je zrejmé, že dovolateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom), výslovne odkázal na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP, z ktorého vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania, následne však uviedol predovšetkým všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým podľa jeho názoru došlo v konaní pred súdom prvom inštancie a odvolacím súdom. Dovolací súd uvádza, že v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. I. ÚS 51/2020, III. ÚS 387/2021) v prípade posudzovania prípustnosti dovolania je dovolací súd viazaný vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľ vyjadril predovšetkým svoj nesúhlas s právnym posúdením odvolacieho súdu, zopakujúc pritom svoju odvolaciu argumentáciu. Samotné polemizovanie dovolateľa s

právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu prípadu (sporu), však významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP (m. m. 3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017, 9Cdo/8/2020, 9Cdo/216/2021).

20. Pokiaľ ide o vymedzenie pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, za túto treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. januára 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 6. marca 2017, sp. zn. 3Cdo/6/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikátúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. januára 2018 sp. zn. 6Cdo/29/2017, ktoré bolo neskôr publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako judikát R 71/2018). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu však nepatria rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR a ani Ústavného súdu ČR. Preto pokiaľ dovolateľ poukazoval na rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR či Ústavného súdu ČR, vo vzťahu k týmto rozhodnutiam nemožno skúmať prípadný odklon.

21. K námietke dovolateľa o nesprávnom právnom posúdení otázky súladu konania opatrovnícky žalobcu s dobrými mravmi uvádza dovolací súd nasledovné:

21.1. Ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka zakotvuje všeobecne záväznú zásadu, v zmysle ktorej výkon inak právom daných subjektívnych občianskych práv nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Definícia dobrých mravov nie je v právnom poriadku Slovenskej republiky nikde normatívne upravená. Vo všeobecnosti však ide o pravidlá morálneho charakteru všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomné slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to v podstate súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel v spoločnosti všeobecne uznávaných. Činnosť namierenú proti takýmto pravidlám možno potom označiť za činnosť proti dobrým mravom.

21.2. Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/137/2003 uviedol, že za právny úkon priečiaci sa dobrým mravom v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka treba považovať úkon, ktorý je všeobecne neakceptovateľný z hľadiska v spoločnosti prevládajúcich mravných zásad a princípov vzájomných vzťahov medzi ľuďmi. Súlad právneho úkonu s dobrými mravmi treba posudzovať vždy komplexne so zreteľom na konkrétnu situáciu na oboch stranách sporu (nielen osoby vykonávajúcej určité právo, ale aj osoby týmto dotknutej), s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti a nezávisle od vedomia a vôle (zavinenia) toho, kto právo alebo povinnosť vykonáva. V rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/49/96 najvyšší súd vyslovil, že ust. § 3 ods. 1 OZ pritom nemá vlastnú priamu normotvornú platnosť - upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie ustanovení, ktoré priamo upravujú právne vzťahy a to aj na základe všeobecných morálnych pravidiel elementárnej slušnosti a tolerancie a morálneho charakteru konajúcich.

21.3. Ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka patrí k právnym normám s relatívne neurčitou (abstraktnou) hypotézou, ktoré prenecháva súdu, aby na základe vlastnej úvahy v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Tento úsudok súdu musí byť však podložený skutkovými zisteniami (vzťahujúcimi sa tak k žalovanému, ako aj k žalobcovi) a musí presvedčivo preukázať, že tieto zistenia umožňujú v konkrétnom prípade záver, že výkon práva je v rozpore s dobrými mravmi.

21.4. Súdna prax dlhodobo vychádza z názoru, že aplikácia ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho

zákonníka nemôže viesť k vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností, keď s odkazom na toto ustanovenie možno len odmietnuť ochranu (zdanlivému) výkonu práva, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi (k tomu rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. marca 2011, sp. zn. 3Cdo/144/2010).

21.5. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/96/1995 (publikovanom v časopise Zo súdnej praxe pod č. 39/1998) uviedol, že absolútna neplatnosť právneho úkonu (negotium nullum) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (ex lege), v dôsledku čoho sa hľadá na absolútne neplatný úkon tak, ako keby nebol nikdy urobený. Absolútne neplatný právny úkon nepôsobí právne následky ani v prípade, že na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Ak je určitý úkon absolútne neplatný, nastáva jeho neplatnosť priamo zo zákona už v čase jeho urobenia. Ani pri uplatnení princípov spravodlivosti a dobrých mravov pri výkone práv a povinností nemá súd možnosť dodatočne zvážiť, či absolútnu neplatnosť úkonu „uzná alebo neuzná“ (resp. či ju zohľadní alebo nezohľadní). Na dôvod zakladajúci absolútnu neplatnosť právneho úkonu musí súd vždy prihliadnuť, a to aj bez návrhu (z úradnej povinnosti - ex officio). Záujem vlastníka na určitosti a nespornosti právnych vzťahov k nehnuteľnosti v jeho vlastníctve (a na zosúladení v katastri evidovaného stavu so stavom právnym) je záujem všeobecne akceptovateľný. Takýto výkon vlastníckeho práva sám o sebe nie je v rozpore s dobrými mravmi. (3Cdo/144/2010).

21.6. Preto aj v prejednávanej spore, v ktorom sa žalobca, zastúpený opatrovníčkou, domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti z dôvodu absolútnej neplatnosti scudzovacieho úkonu, na ktorú neplatnosť je povinný súd prihliadať aj bez návrhu (z úradnej povinnosti - ex officio), nemožno takéto konanie považovať za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ, a to bez ohľadu na to, za akých okolností k neplatnosti právneho úkonu došlo, resp. aké následky záver o neplatnosti právneho úkonu vyvolá, či aká bola motivácia osoby, ktorá sa neplatnosti právneho úkonu dovoľáva (resp. osoby oprávnenej za dotknutú osobu konať). Ak teda dovolateľ poukazoval na špecifické okolnosti, za akých došlo k uzavretiu absolútne neplatnej scudzovacej zmluvy, čo uzavretiu zmluvy predchádzalo, čo nasledovalo a aké boli okolnosti podania žaloby (vrátane prípadnej motivácie osoby oprávnenej zastupovať žalobcu), žiadna z týchto skutočností nemohla viesť k záveru o odopretí žalobcovi ako dotknutému vlastníkovi práva domáhať sa ochrany svojho vlastníckeho práva. Vyhovením žalobe bude žalobcovi navrátené vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam, pričom ďalšie z toho vyplývajúce právne následky (ako napr. povinnosť vrátiť kúpnu cenu, výkon záložného práva, a pod.) budú závisieť od ďalších právnych skutočností (napr. do úvahy prichádzajúce určenie neexistencie záložného práva, či neplatnosti súvisiacich právnych úkonov). V tomto štádiu preto nemožno konštatovať, že z určenia vlastníckeho práva žalobcu tento nebude mať z toho žiaden prospech, resp. že jeho postavenie sa ešte zhorší, tak ako sa snažil argumentovať dovolateľ.

22. Dovolací súd uzatvára, že rozhodnutie odvolacieho súdu v otázke právneho posúdenia prípadného rozporu konania žalobcu, či osoby oprávnenej za neho konať, ktorým sa domáha určenia vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam, s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ, nepredstavuje žiaden odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

23. Rovnaký záver dovolací súd konštatuje aj vo vzťahu k námietke nesprávneho právneho posúdenia otázky žaloby ako simulovaného právneho úkonu. Odvolací súd túto právnu otázku posúdil nasledovne: „Predmetom konania je určenie vlastníckeho práva v prospech žalobcu, zastúpeného jeho opatrovníčkou, vzhľadom k tomu, že rozhodnutím súdu bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony, pričom podaním takejto žaloby opatrovníčka žalobcu realizuje povinnosti, ktoré jej z funkcie opatrovníčky žalobcu vyplývajú. Určenia vlastníckeho práva sa domáha v prospech žalobcu, teda háji záujmy žalobcu ako zastúpeného a to, ako by s predmetnými nehnuteľnosťami bolo naložené následne, po tom, ako by bolo žalobe právoplatne vyhovené nie je pre posúdenie veci rozhodujúce. Ak podľa žalovaného v 3. rade opatrovníčka žalobcu hľadá na svoj osobný prospech, vzhľadom k žalovanému petitu možno uviesť, že konanie opatrovníčky je v zhode s konaním žalobcu ako zastúpeného. Pre posúdenie žaloby je rozhodujúce posúdenie otázky neplatného právneho úkonu z dôvodu, že žalobca v čase jej uzavretia nemohol posúdiť následky svojho konania, ani jeho význam, teda ide o neplatnosť absolútnu, pri ktorej platí, že pôsobí ex tunc, t.j. od začiatku, nastáva priamo zo zákona, môže sa jej dovoľávať každý, kto má na tom právny záujem, nie je potrebné, aby táto neplatnosť bola deklarovaná

súdny rozhodnutím, prihliada sa na ňu aj bez námietky, t.j. z úradnej povinnosti (ex offio), ju nemožno žiadnym spôsobom napraviť, čo vyplýva z toho, že nemožno naprávať úkon, ktorý neexistuje a nadväzne na to z rovnakého dôvodu nemožno od takého právneho úkonu odstúpiť a nie je časovo obmedzená. Z uvedených dôvodov mal odvolací súd za to, že domáhaním sa absolútnej neplatnosti takéhoto právneho úkonu nemožno hovoriť o simulovanom právnom úkone opatrovnícky žalobcu.“ Dovolací súd ani v posúdení tejto otázky nenachádza žiaden odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Z podanej žaloby a aj z rozhodnutia súdov nižších inštancií je nepochybné, že predmetom sporu bolo určenie vlastníckeho práva v prospech žalobcu. Tak ako už bolo konštatované aj v súvislosti s posúdením otázky dobrých mravov, otázka prípadnej motivácie opatrovnícky žalobcu nie je z tohto hľadiska právne relevantná. Súdom ustanoveného opatrovníka viažu povinnosti v zmysle § 275 a nasl. CMP, spôsob výkonu funkcie opatrovníka podlieha dohľadu súdu, pričom ak sa preukáže, že opatrovník porušuje svoje povinnosti, alebo zneužíva svoje práva, súd opatrovníka odvolá.

24. Námietka dovolateľa vo vzťahu k znaleckým posudkom má charakter námietky nesprávneho hodnotenia dôkazov, táto námietka nepredstavuje vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP. Námietky vzťahujúce sa na obsah, resp. na závery znaleckého posudku, nemôžu predstavovať právnu otázku, nakoľko znalec môže odpovedať a vyjadrovať sa len k skutkovým otázkam, nie k otázkam právnym. Je potrebné dbať na to, že úlohou znalca nie je vykonávať hodnotenie dôkazov a ani riešiť právne otázky (porov. § 207 ods. 2 CSP, resp. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022, s. 832). Súd nemôže skúmať vecnú správnosť odborných záverov znalca, pretože sudcovia na to nemajú odborné znalosti alebo ich nemajú v takej miere, aby toto preskúmanie mohli zodpovedne urobiť (porov. R 1/1981). Súd síce hodnotí znalecký posudok ako každý iný dôkaz, no faktické (nie právne) obmedzenie spočíva v tom, že súd nie je spôsobilý hodnotiť odborné závery znalca z hľadiska ich vecnej správnosti. Podstata hodnotenia znaleckého posudku spočíva v tom, že súd vezme do úvahy komplexnosť posudku, úplnosť odpovedí, vzťah posudku k iným vo veci vykonaným dôkazom a napokon vychádza aj zo zásad správneho formálno-logického uvažovania (IV. ÚS 389/2020, IV. ÚS 145/2012, I. ÚS 115/2023).

24.1. Súd nižších inštancií posudzovali neplatnosť scudzovacieho úkonu žalobcu z hľadiska ust. § 38 ods. 2 OZ, a teda skúmali spôsobilosť žalobcu uzavrieť kúpnu zmluvu v čase jej uzavretia. K tejto otázke bolo vykonané znalecké dokazovanie, ktorého závery boli vyhodnotené v spojitosti so závermi vyplývajúcimi aj z iných dôkazov (por. bližšie bod 1.1 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), s jednoznačným záverom, že žalobca v čase uzatvárania predmetnej kúpnej zmluvy nebol na takýto právny úkon spôsobilý. Odvolací súd sa podrobne vysporiadal s podstatnými námietkami žalovaného 3/ voči znaleckému dokazovaniu (por. bližšie bod 24 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Spôsobilosť žalobcu realizovať predmetný právny úkon bola posudzovaná vo vzťahu k času, kedy bol tento právny úkon urobený, záver o nespôsobilosti žalobcu na tento úkon nebol založený len na pravdepodobnosti konštatovania takejto nespôsobilosti, ale vychádzal z náležitého zistenia skutkového stavu. Odvolací súd správne poukázal na to, že ak žalovaný 3/ nesúhlasil so závermi znaleckého dokazovania, mal možnosť predložiť súkromný znalecký posudok. Nesúhlas dovolateľa s tým, ako súdy nižších inštancií vyhodnotili vykonané dokazovanie a aké závery z neho vyvodili, nezakladá vadu právneho posúdenia a prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP. Dovolací súd v posúdení otázky aplikácie ust. § 38 ods. 2 OZ na zistený skutkový stav nenachádza žiaden odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

25. Dovolateľ ako poslednú námietku uviedol nesprávnosť právneho posúdenia otázky dobromyseľnosti ďalšieho nadobúdateľa v kontexte zásady nemo plus iuris, citujúc staršiu judikaturu, zároveň poukazujúc na aktuálne rozhodnutie Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. apríla 2021 sp.zn. 1VOBdo/2/2020. Ak teda rozhodnutie odvolacieho súdu v posúdení tejto právnej otázky v celom rozsahu vychádza z citovaného rozhodnutia Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. apríla 2021 sp.zn. 1VOBdo/2/2020, s odkazom aj na nasledujúcu rozhodovaciu prax (napr. sp.zn. 8Cdo/278/2019, rovnako sp.zn. 1Cdo/260/2021 v spojitosti s uznesením Ústavného súdu SR sp.zn. III. ÚS 95/2023 o odmietnutí ústavnej sťažnosti), nemožno ani v tomto konštatovať odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Nič na tom nemôže zmeniť ani subjektívne presvedčenie dovolateľa, že v

prejednávacom spore mala byť táto právna otázka posúdená odlišne. Posúdenie otázky, či dovolateľ bol alebo nebol pri nadobudnutí vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam dobromyseľný, bolo preto z tohto hľadiska irelevantné.

26. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného 3/ odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

27. Dovolací súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

28. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.